

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kemikaalilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kemikaalilain muuttamisesta (HE 75/2016 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Eeva Nurmi, ympäristöministeriö
- maatalousylitarkastaja Tove Jern, maa- ja metsätalousministeriö
- hallitussihteeri Helena Korpinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- tarkastaja Bengt Lindqvist, Luonnonvarakeskus
- ryhmäpäällikkö Paula Haapasola, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- Kasvinsuojeluteollisuus ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kemikaalilakia siten, ettei maanviljelijän, joka on suorittanut kasvinsuojeluaineissa edellytetyn kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevan tutkinnon, tarvitsisi hankkia lisäksi ammattimaisen tuholaistorjujan pätevyyttä. Lailla täsmennettäisiin myös tuholaistorjujan ja tuholaistorjuntaan tarkoitettuja biosidivalmisteita koskevan erityistutkinnon suorittaneen henkilön rekisteröinnin peruuttamisen ehtoja sekä yleiseen kulutukseen luovutettavien biosidivalmisteiden rajoittamisen edellytyksiä. Kemikaalien käyttäminen Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön mukaisen luvan ehtojen vastaisesti ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi. Lisäksi ehdotetaan tarpeettomina kumottaviksi eräitä kansallisia asetuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2016 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen pääasiallisena tarkoituksena on muuttaa kemikaalilain 38 §:ää siten, että kasvinsuojeluainetutkinnon suorittaneet maanviljelijät vapautetaan jatkossa ammattimaisen tuholaiсторjujan pätevyysvaatimuksesta.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Maanviljelijät eivät saa käyttää tällä hetkellä ammattikäyttöön rajattuja jyrsijämyrkkyyä, vaan heidän on ostettava nämä palvelut rekisteröidyltä tuholaiсторjuntayritykseltä tai pätevoidyttävä ammattimaiseksi tuholaiсторjujaksi. Käytännössä kemikaalilain esitetty muutos tarkoittaa sitä, että kasvinsuojeluainetutkinnon suorittanut maanviljelijä saisi itse käyttää omassa toiminnassaan myös ammattikäyttöön tarkoitettuja eliöntorjunta-aineita eli biosidivalmisteita ilman erillistä tuholaiсторjujan tutkintoa.

Valiokunta pitää tarpeellisenä uudistuksena hallituksen esityksessä ehdotettua menettelyä maanviljelijöiden biosidivalmisteiden käytön helpottamisesta. Kasvinsuojeluaineita toiminnassaan käyttävät maanviljelijät on jo tällä hetkellä velvoitettu kasvinsuojelulain (1563/2011) nojalla hankkimaan kasvinsuojeluaineiden käyttöön liittyvä tutkinto. Kasvinsuojelulain 17 §:n mukaisesti kasvinsuojeluaineita saa ammattitoiminnassa käyttää vain kyseisen lain 10 §:ssä tarkoitettujen kasvinsuojeluaineiden tutkinnon suorittanut henkilö. Lähes kaikilla maatiloilla on kasvinsuojelututkinnon suorittanut henkilö.

Valiokunta toteaa, että maataloudessa ennaltaehkäisevät toimet ja kuluttajakäyttöön sallitut tavalliset jyrsijämyrkyt ovat yleensä riittävän tehokkaita vahinkojen ehkäisemiseksi. Tästä huolimatta voimakkaampien jyrsijämyrkkujen käyttö maatiloilla on ajoittain tarpeellista, koska tiloilla saatetaan olla tarjolla runsaasti jyrsijöitä houkuttelevaa ravintoa. Kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevan tutkinnon sisältö ei täysin vastaa tuholaiсторjujan pätevyyden osoittamiseksi vaadittavaa tietoa, mutta se on riittävän samansuuntainen. Kasvinsuojeluaineiden tutkinto antaa yleisellä tasolla riittävät valmiudet ymmärtää myös biosidivalmisteiden turvallisen käytön vaatimukset, joten olisi tarpeetonta edellyttää viljelijöiltä myös kemikaalilain mukaisen erillisen tutkinnon suorittamista.

Valiokunta pitää välttämättömänä kehittää tässä yhteydessä kasvinsuojeluaineiden käyttöön liittyvää koulutusta ja tutkintoa niin, että taataan toimijoiden riittävä osaaminen myös biosidien käytössä. Asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes on jo yhdessä Elintarvikevirasto Eviran kanssa valmistellut ohjeita muun muassa jyrsijäntorjunta-aineiden käytölle rehu- ja elintarviketuotannossa. Valiokunta pitää tärkeänä, että Tukes valmistelisi myös riittävän kattavia itseopiskelu- ja tiedotusmateriaaleja erityisesti jyrsijämyrkkujen asianmukaisesta käytöstä. Lisäksi on tärkeää pyrkiä opastamaan viljelijöitä käyttämään kemiallisen tuholaiсторjunnan ohella muitakin torjuntamenetelmiä.

Biosidivalmisteiden käyttöympäristö poikkeaa kasvinsuojeluaineiden käyttöympäristöstä etenkin siinä mielessä, että biosideja käytetään lähes poikkeuksetta sisätiloissa, jolloin työsuojelun

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2016 vp

merkitys korostuu. Käyttäjän tulee tunnistaa, että kyseessä ovat terveydelle mahdollisesti haitalliset valmisteet, joita on käytettävä varoen ja tarkasti käyttöohjeita noudattaen ja että käyttäjän tulee käyttää asianmukaista suojavaatetusta. Biosidivalmisteiden käytössä sekä ympäristöasioihin että työturvallisuuskysymyksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Valiokunta toteaa, että maanviljelijöiden vapauttaminen tuholais torjujan pätevyysvaatimuksesta ei heikennä tavoiteltavaa ympäristönsuojelun tasoa, jos viljelijät noudattavat biosidivalmisteiden käyttöohjeita. Valiokunta korostaa kuitenkin riittävän seurannan tarvetta. Suomessa on hiljattain ensimmäisen kerran selvitetty tiettyjen ympäristössä erittäin haitallisten jyrsijämyrkkujen esiintymistä luonnonvaraisissa eläimissä. Tulosten mukaan jyrsijämyrkkyyämiä löytyi lähes kaikista näytteistä, mutta havaitut myrkkypitoisuudet olivat kuitenkin pieniä. Arviolta noin 12 prosentissa tapauksista mitatut pitoisuudet eliöissä olivat sellaisia, että niillä on saattanut olla vaikutuksia eläimiin. Valiokunta pitää tarpeellisena tarkastella tilannetta muutaman vuoden kuluttua uudelleen ja selvittää, vähentävätkö käytettävät riskinhallintakeinot näiden aineiden pitoisuuksia luonnonvaraisissa eläimissä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ympäristövaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 75/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 9.6.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
varapuheenjohtaja Silvia Modig vas
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tiina Elovaara ps
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Riitta Myller sd
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Nasima Razmyar sd
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Mirja Vehkaperä kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio